

# ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ЛІНГВОДИДАКТИКИ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

## Чинники ефективності організації навчання мови іноземних студентів в умовах диджиталізації освіти

***Васецька Л.І.***

*к. пед. н., доц., керівник центру підготовки іноземних громадян  
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

*м. Запоріжжя, Україна*

*e-mail: vasetksalarysa@gmail.com*

Проблеми щодо підвищення ефективності нашої мовної освіти, щодо активного та широкого впровадження інноваційних технологій навчання у нефілологічних закладах вищої освіти України є актуальними і тому найбільш досліджуваними у науковій та науково-методичній літературі.

Освіта є головним чинником соціального та економічного прогресу, тому її головне завдання – формувати особистість спеціаліста, який здатний до вирішення фахових завдань та прийняття самостійних нестандартних рішень, до проєктивної детермінації майбутнього, комунікабельного та впевненого у своїй професійній компетентності.

Перед мовною кафедрою нефілологічного вишу поставлено завдання формувати та розвивати мовну особистість майбутнього фахівця через раціональне застосування сучасних методів навчання мови на різних етапах підготовки іноземного спеціаліста. Компетентність та професіоналізм педагога вищої школи визначається за вмінням викладача комбінувати нові методи навчання та ефективно їх використовувати індивідуально для кожного

студента, тобто індивідуалізація процесу навчання стає провідним чинником надання якісної мовної освіти.

Проте останнім часом, незважаючи на інтенсивну технологізацію процесу навчання, активне впровадження інноваційних методів та форм навчання, спостерігається зниження якості мовної освіти. З одного боку, завдяки диджиталізації освітнього процесу іноземні студенти, які сьогодні навчаються он-лайн, можуть самостійно опрацювати великий масив структурованого навчального матеріалу у своєму власному темпі навчання, мати при цьому зворотній зв'язок з викладачем, який може спрямовувати та контролювати цю студентську навчальну діяльність, з іншого боку, маємо прецедент – низький відсоток якості мовної освіти. Дослідники цієї освітньої проблеми намагаються вирішити питання, чому інноваційні навальні технології кардинально не змінили сучасної мовної освіти. Відповідь знаходимо у програмних документах змісту дисципліни, де визначена сутність сучасної мовної освіти. Якщо зміст мовної освіти залишається незмінним, застарілим за часом, а різняться лише способи (методи та прийоми) подання навчальної інформації, то і результат навчання – низький. Головне – що включає в себе фундаментальний аспект мовної освіти. Технології – це лише (хоча і важливий) зовнішній фактор впливу на мовну особистість студента. Здається, що в сучасних освітніх умовах не існує обмежень студентських пізнавальних інтересів, інформаційних запитів, обмежень кількісного показника інформаційного потоку нових знань, які потребує кожен окремий іноземець. Насправді, на жаль, ми обмежуємо формування певних мовних та мовленнєвих навичок та умінь, іноді гальмуємо процес мисленнєвої та мовленнєвої діяльності іноземного студента, коли розширюємо до гігантських обсягів інформаційний матеріал зі свого предмету. Проте від того, як викладач визначив мовний і мовленнєвий мінімум, який у першу чергу необхідно засвоїти іноземцю, наскільки чітко, ясно конкретизував і окреслив аспектний максимум зі своєї дисципліни, залежить ефективність реалізації кінцевих цілей вищої мовної освіти.

Жодна технологія не може бути сама по собі краща за іншу, головне питання у тому, як саме використовувати цю технологію для розвитку мислення та мовленнєвих навичок та вмінь іноземця. Звідси ставимо методичне завдання – диференційне впровадження тієї освітньої технології, яка необхідна для навчання мови конкретного контингенту іноземних студентів, для навчання конкретного іноземця.

Часто у викладачів-практиків виникають протиріччя, коли вони шукають відповідь на питання, які методичні прийоми є продуктивніше у навчанні – використання анімації, презентації з текстовим коментарем чи окремих малюнків, таблиць, схем тощо, тобто використання наочності динамічної чи статичної. У більшості відповідей перевага надається мультимедійним презентаціям. Проте, на нашу думку, це питання все ж таки немає однозначної відповіді. І хоча, на перший погляд, динамічне, кольорове відео, яке ще й впливає на емоційну сферу учня, має більший ефект під час навчання мови іноземців, все ж таки цей прийом навчання має і свої методичні «особливості». Наприклад, зазначимо методичні недоліки, які спостерігаємо при демонстрації навчального відеоряду: по-перше, дивлячись навчальне відео, деякі студенти зосереджуються на динамічності того, що відбувається на екрані, на спецефектах або особливостях цього навчального виду наочності, не концентруючи уваги на необхідній навчальній інформації. По-друге, студент докладає менше ментальних зусиль для розуміння наданої у відео інформації, тобто не створюється необхідний повний ряд мисленнєвих операцій, що забезпечують довготривалість засвоєних знань та формування мовленнєвих навичок. І, насамкінець, знижують ефективність навчання такі методичні недоліки в створенні презентацій нового навчального матеріалу, як слайди з довгими текстовими фрагментами, де головна інформація обтяжена додатковою або під час демонстрації презентацій екранний текст конкурує з наданим відео, з усною розповіддю викладача, що є дубляжем наданої друкованої інформації. Отже, такі методичні промахи в поданні

презентаційного матеріалу заважають процесу навчання та учіння, викликають розсіяність уваги студента.

Без сумніву, важливим чинником ефективності організації навчального процесу є свідоме визначення викладачем своєї ролі та функцій у цьому процесі. Сучасний освітній процес в умовах дистанційної форми навчання мови іноземців неможливий без комп'ютерів, смартфонів та іншої сучасної техніки. Отже, комп'ютер став обов'язковим компонентом системи освітньої взаємодії «викладач-комп'ютер-студент». У цій системі викладач отримує нові функціональні обов'язки, розширює специфіку своєї викладацької діяльності. Викладачеві важливо чітко визначити у цій системі, де навчальна комунікація та соціальна взаємодія опосередковані багатофункціональним використанням комп'ютера, свої нові специфічні функції та освітні завдання. При цьому пріоритетом залишається орієнтованість навчального процесу на індивідуальний підхід до розвитку мовної особистості кожного студента. Прикладом такої орієнтованості є законодавство України щодо освітнього процесу, Закон України «Про внесення змін щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу».

Отже, чинниками ефективності організації навчального процесу на мовній кафедрі нефілологічного ЗВО є доцільність і раціональність використання мультимедійних технологій, відповідних організаційних форм навчання мови іноземців та своєчасне оновлення змістового компонента освітнього процесу, чітке усвідомлення викладачем своїх професійних функціональних завдань в умовах диджиталізації сучасної освіти.